

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 5/2006 rd

Statsrådets utredning med anledning av ett förslag till rådets direktiv om övervakning och kontroll av transporter av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 8 februari 2006 en kompletterande skrivelse 1. KTM 24.1.2006 med anledning av ett förslag till rådets direktiv om övervakning och kontroll av transporter av radioaktivt avfall och använt bränsle (E 1/2005 rd) till ekonomiutskottet för eventuella åtgärder.

- överinspektör Kim Fyhr, handels- och industriministeriet
- direktör Arja Tanninen, strålsäkerhetscentralen.

Samband med andra handlingar

Utskottet har tidigare lämnat utlåtande (EkUU 5/2005 rd) i ärendet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

UTREDNINGEN

Förslag

Europeiska kommissionen lade den 12 november 2004 fram ett förslag till rådets direktiv om övervakning och kontroll av transporter av radioaktivt avfall och använt bränsle [KOM(2004) 716 slutlig]. I förslaget beskrivs kontrollen, förfarandena och ansvarsfördelningen när det gäller transport av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle mellan medlemsstater samt till och från gemenskapen. De största förändringarna jämfört med nuvarande lagstiftning är att direktivets tillämpningsområde utvidgas så att det omfattar använt bränsle för upparbetning och s.k. automatiskt förfarande för medgivande till transporter.

I slutet av 2005 lade kommissionen fram ett nytt förslag [KOM(2005) 673 slutlig] utifrån medlemsstaternas ändringsförslag. Huvudelementen är i långa stycken desamma som i det tidigare förslaget. Sett ur Finlands synvinkel är de största förändringarna i det automatiska förfarandet för medgivande till transporter att enbart underförstått godkännande inte längre är möjligt utan att det krävs att myndigheterna i den medlemsstat som är bestämmelseland utfärdar ett mottagningsbevis (artikel 6). I samma artikel nämns dessutom att vägran att lämna medgivande eller eventuella villkor för transport kan motiveras med krav i nationell lagstiftning. Ingesen har dessutom kompletterats med ett nytt

stycke 6 om att direktivet inte påverkar medlemsstaternas rätt att vägra att ge sitt tillstånd till införsel till deras territorium av radioaktivt avfall för slutlig behandling eller slutförvaring.

Regeringens ståndpunkt

Med hänsyn till behovet av att samordna det övervakningssystem som skapats genom direktiv 92/3 med de senaste årens gemenskapslagstiftning och centrala internationella fördrag ställer sig Finland i princip positivt till kommissionens förslag och tillstyrker ett nytt direktiv om övervakning av transporter av radioaktivt av-

fall och använt kärnbränsle. I förhandlingarna om direktivet gäller det enligt Finlands åsikt att utgå från att vår kärnenergilag förbjuder behandling, lagring och deponering i Finland av kärnavfall som uppkommit någon annanstans än här. Direktivförslaget kan inte anses förplikta Finland att ändra kärnenergilagen på denna punkt. För att utländskt radioaktivt avfall och använt kärnbränsle inte heller framöver transporteras till Finland måste det ses till att transport av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle för deponering och/eller långvarig lagring bara får ske med medlemsstaternas frivilliga samtycke.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

I sitt utlåtande (EkUU 5/2005 rd) om kommissionens första direktivförslag underströk ekonomiutskottet att den nya gemenskapslagstiftningen inte får äventyra medlemsstaternas rätt att i sista hand bestämma om transporter av kärnavfall till eller genom sitt territorium. Kommissionens nya förslag går i önskad riktning, anser utskottet. Tydligast uttrycks den nationella bestämmanderätten i förslagets ingress, trots att den juridiska betydelsen snarare är vägledande än bindande för tillämpningspraxis. Detta kan i själva verket ses som det nya förslagets största brist.

Handels- och industriministeriet anser att kommissionens nya förslag inte kräver ändring av den centrala paragrafen 6 b i vår kärnenergilag (990/1987), som medger att Finland vägrar transport av kärnavfall till sitt territorium. För ekonomiutskottet är det ett absolut villkor för att godkänna direktivet att rätten att tillämpa bestämmelsen står kvar.

Vid utfrågningen av sakkunniga har det framhållits att också t.ex. strålsäkerhetslagen (592/1991) medger nationell prövningsrätt för transport av kärnavfall. Där föreskrivs bl.a. att det för varje transport av avfall förutsätts tillstånd av Strålsäkerhetscentralen. Tillståndet kan förenas med villkor för säkerheten. Centralen

anser att kommissionens förslag i sin nuvarande form inte gör det möjligt att ställa sådana villkor för transport genom landets territorium. Vid den fortsatta beredningen måste det därför ses till att direktivförslaget inte begränsar tillämpningen av vare sig kärnenergilagen eller någon annan viktig lagstiftning om transport av kärnavfall som medger nationell prövningsrätt.

Enligt uppgift från handels- och industriministeriet har de punkter i ordförandelandets textversion (rådets dokument 5058/1/06) som lyfter fram den nationella bestämmanderätten (artikel 6 och ingressen) preciserats ytterligare i den riktning som Finland förespråkade. De sakkunniga som utskottet hört anser att om direktivet ändras enligt ordförandelandets förslag tar det bättre hänsyn också till strålsäkerhetslagen och kan därmed antas av Finland. Utskottet förutsätter att regeringen håller riksdagen underrättad om direktivet möjligen preciseras ytterligare.

Utlåtande

Ekonomiutskottet meddelar

att det omfattar regeringens ståndpunkt med de absoluta villkoren ovan och förutsätter att riksdagen informeras om utformningen av de punkter i direktivet som är av största vikt för Finland.

Helsingfors den 8 mars 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Jari Leppä /cent
medl. Arto Bryggare /sd
Sari Essayah /kd
Klaus Hellberg /sd
Martti Korhonen /vänst
Seppo Lahtela /cent

Jere Lahti /saml
Jouko Laxell /saml
Klaus Pentti /cent
Antti Rantakangas /cent
Martin Saarikangas /saml
Juhani Sjöblom /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.